

Examensarbete
Akupunkturakademin, 2013
Joakim Hagström
joakimhagstrom@hotmail.com
070 939 0578
www.akupunkturakademin.se

Malaria och Malaria

Två perspektiv på en sjukdom

En jämförelse av västerländskt och österländskt i behandling av malaria

Var möts traditionell och modern kunskap i behandlingen av en så bred etiologi som malaria?

Malaria och Malaria:

Två Perspektiv på en sjukdom, två behandlingsprinciper och en ört.
En jämförelse av Västerländskt och Österländskt och användandet av Artemisia för att behandla Malaria.

3 Inledning

5 Metod

Redogörelse för malaria inom Su Wen och västerländsk medicin

6 HuangDis Frågor

7 QiBos diskussion om malaria

-vad är malaria?

-Uppkomst

9 -Sjukdomsutveckling

i) Intermittens

ii) 12 kategorier

10 -Behandlingsprincip

Hur beskrivs Malaria i västerländsk medicin?

13 Symptombredd

14 Behandling med västerländsk medicin

Traditionell användning av QingHao, Artemisia Annua

Diskussion

17 Parallella diagnostiska metoder

18 Diskussion kring patientfall

21 Svar på frågeställningen

Appendix

24 1) HuangDis frågor till QiBo i kapitel 35 av HuangDi Nei Jing

25 2) Tabell 1: Tre typer av malaria och utbrottsförloppet

26 3) Tabell 2: Malariella symptom i de 12 sektionerna

32 4) Tabell 3: Pulstyper inom malaria

34 5) Tabell 4: Inledningsfasen

35 6) Tabell 5: Avvikande symptom

36 7) Tabell 6: Västerländska och Kinesiska tolkningar av symptom

Källförteckning

Inledning

Inom de senaste årtiondena så har man inom västerländsk medicin börjat uppmärksamma effekten av en sorts gråbo (A. Annu) vid behandling av malaria, och under senaste året så har även Amerikanska vetenskapsmän lyckats skapa ett jästbaserat semisyntetiskt extrakt av artemisin, vilket gör det lättare att producera och säkerställa när behovet efter effektiv behandling av malaria ökar i världen. Utöver att användas inom ACT-terapi (artemisin based combination therapy) så finner man numera konstant nya användningsområden för a. annua och andra arter av artemisia. Artemisia, eller qing hao som den art som används inom den kinesiska materia medica heter, är utan tvekan en av de bredast användbara örter inom örtmedicinen, vilket åthjälps av den är såpass lättillgänglig och lättodlad som den är. Arter av artemisia förekommer kring hela världen, även här i Sverige där man kan finna artemisia vulgaris längs vägrenen och på gräsmattan. Artemisia annua, som man odlar för att göra artemisin av, är en annan art av artemisia än qing hao, och odlas för att den kan skördas årsvis till skillnad från de flesta andra arterna av artemisia.

Qing Hao har använts i behandling av malaria i klassiska TCM-recept under en lång tid, och det är just från kinesiska källor som denna forskning om verksamma ämnen i artemisia stammar, men vad är då skillnaden i den effekt man eftersöker med de klassiska recepten, och de man eftersöker med den moderna medicinens syntetisering av versamma ämnen? Vad kan man se i skillnaden mellan bredden av diagnosen "malaria" i traditionell medicin, och den moderna diagnosen och medicineringen? Traditionella kinesiska recept är ju som vi vet mycket komplexa, och det är ytterst sällan som man behandlar ett tillstånd med endast en ört, eftersom risken då förefaller att skapa en alltför ensidig reaktion som inte beaktar patientens möjlighet att hantera örtens verkan.

Intresset kring det här ämnet uppstod för mig några år sedan, när jag började plocka artemisia vulgaris för att på egen hand producera moxa att använda i mina behandlingar. Jag fann det intressant hur enkelt och kraftfullt en så vanligt förekommande ört kunde användas, och började läsa mer om den, om hur den används som febernedsättande medel, för att behandla hemorrojder, myom, gynekologiska besvär, för att vända foster, och för att bota malaria.

Malaria är en sjukdom som drabbar hela världen, även om den är främst förekommande i varmare och fuktigare klimat. Effektiv och lättillgänglig behandling av malaria är en av de främst eftersökta. Antalet människor som infekteras med och dör av malaria dagligen är stort, och i brist på örtbehandling är det intressant att utforska vilka andra perspektiv som kinesisk medicin kan erbjuda. Akupunktur är en behandling med minimal materialkostnad, som erbjuder möjlighet att behandla ett flertal patienter samtidigt var som än krävs tack vare att den är så icke-invasiv, och man finner i västerländska medicinska studier konstant nya underlag för dess effektivitet.

I den samtida kinesiska medicinen, TKM, kombinerar man den kunskap som finns klassiskt med kunskapen som man finner i nutida medicin. Där diagnostiserar man malaria olika beroende på vem som beskriver den. Deng¹ beskriver malaria mycket likt Su Wen, emedelt Cheng² framhäver att behandling ska fokusera på att reducera längs med Du mai och Shaoyangs meridian. Om man jämför de traditionella behandlingsmetoderna för malaria med de samtida så är de traditionella dock mycket mer anpassningsbara, och tar många fler faktorer i åtanke. Detta gör en utforskning av de klassiska metoderna mycket intressant, och det skapar frågan: **hur skulle en kombination av klassiska kinesiska diagnostiska metoder och behandlingsmetoder kombinerat med de moderna material och förståelsen om det som händer i kroppen**

1 Källa 31

2 Källa 32

biokemiskt kunna tillämpas praktiskt? Var möts traditionell och modern kunskap i behandlingen av en så bred etiologi som malaria?”

Detta är mina frågeställningar i den här uppsatsen.

Metod

Min uppsats kretsar kring de kapitlen i HuangDi Nei Jing Su Wen som berör malaria, kapitel 35 “diskurs om malaria” och 36 “Att behandla malaria med akupunktur”. I dessa kapitel ställer den Gule Kejsaren frågor till QiBo kring differentiering av de olika symptomen, och kräver upplysning om vad det beror på att det finns en så kaotisk mängd med variation i de olika manifestationerna av malaria, jämfört med andra febrila sjukdomar. QiBo ger klarhet i detta genom att förklara skillnaderna mellan uppkomsten av malarian, samt hur olika klimatfaktorer ger olika manifestationer av samma sjukdom. Han diskuterar olika symptombilder beroende på sjukdomsutvecklingen, och förklarar de olika behandlingsprinciper som ligger bakom en effektiv behandling.

Jag kommer jämföra detta med hur man beskriver Malaria i västerländsk medicin, och kommer inte dela in och förklara de olika typerna av malaria som vi har en uppfattning om. Jag kommer för den kinesiska medicinens åsikter om malaria att använda mig av Unschuld & Tessenows Översättning av HuangDi Nei Jing, och dess kommentarer, samt egna tolkningar av den kinesiska texten som ges däri. För den västerländska diagnosen av malaria kommer jag att se till källor på internet.

All information som nämns ur HuangDi Nei Jing kommer finnas i tabellform efter huvudtexten. För att enklare kunna komma åt informationen har jag sorterat den och satt den i sammanhang, samt sammanfattat eventuella relevanta kommentarer på texten, samt i vissa fall dragit egna slutsatser. Detta ger en tydlig och god översikt av vad som beskrivs som malaria i Su Wen.

Uppsatsen delas in i en redogörande del, en utforskande del, och en sammanfattning. I den redogörande delen kommer jag redogöra för den klassiska bilden av malaria som den beskrivs i Su Wen och den moderna västerländska uppfattningen om malarians patologi och etiologi så långt som det är relevant för att kunna göra en jämförelse av de båda.

I den utforskande delen kommer jag dra paralleller mellan symptomtolkning, bredden av diagnosen, och behandlingsprincipen mellan de olika systemen.

Sammanfattningsvis kommer jag redogöra för mina egna tankar om hur man skulle kunna använda idéerna som finns i Su Wen i ett modernt kliniskt sammanhang, där man behöver behandla ett flertal patienter samtidigt och effektivt inom en begränsad tidsram och med begränsade resurser, samt ge ett svar på min ursprungliga frågeställning.

Min förhoppning är att kunna redogöra för hur de klassiska teoriernas innehåll med dess diagnostiska bredd och enkelhet i behandling är relevanta i ett modernt sammanhang.

Redogörelse för malaria inom Su Wen och västerländsk medicin

HuangDis frågor om malaria

Den klassiska texten som beskriver malaria och dess behandling och diagnostisering är HuangDi Nei Jing³, en klassiker inom kinesisk medicin som är strukturerad som en konversation. Konversationen sker mellan HuangDi, den gula kejsaren, och QiBo, hans livmedikus.

Anledningen att det blir intressant att först diskutera HuangDis frågor⁴ till QiBo är för att redogöra lite av problemen med att diagnostisera och behandla malaria. Den gula kejsarens frågor förklarar på ett bra sätt vad det är som är svårigheten med att enkelt "bena ut" en diagnos hos en malariapatient.

Det första som diskuteras är att malaria orsakas av vind, och som det berörs senare är ändå inte vind. Många av symptomen som man kan observera vid malariautbrottet kan kännas typiskt som influensasymptom. Symptomen som karakteriserar malaria är att inledningsfasen drabbar många som kyla, feber, huvudvärk, muskelsmärta, snabb uppkomst/förvärring, intermittens, och andra symptom relaterade till vind. Alltså kan man konstatera att vind är en sammanfallande faktor, och därutöver blandas även tomhet, fullhet, kyla och hetta in. Men varför infaller det vid olika tidpunkter? Skillnaden mellan vind och malaria är, som konstateras i en senare fråga, att vind är konstant medan malaria kommer i perioder. Något annat som berörs är att sjukdomen endast behandlas i latensfasen, mellan aktiv feber/kyla/svettning.

En annan svårighet som diskuteras är inledningsfasen av malaria, som kan skilja sig mycket men ändå har som gemensamt att den avslutas med en svettningssfas. Problemet med inledningsfasen, vilket också berör malarians qi, är att malaria inte kan behandlas under utbrottsförloppet enligt Su Wen. Om man möter en patient med okomplicerad influensa, säg en typisk attack av vind-kyla, så kan man genom användande av rätt punkter lindra värk och feber, och skapa ett snabbt tillfrisknande. Men om man möter en malaria-patient i den inledande fasen av en typisk malariell "attack", karakteriserat av plötsligt känsla av kyla med muskelsmärta, huvudvärk, feber och frossa (kyla-vind), alternativt plötsligt uppkommen hög feber med svettning, kräkning, trötthet och muskel/huvudvärk (vind-hetta), så kan man vid malaria inte behandla det som vind-relaterade sjukdomar. Man får helt enkelt vänta tills attacken har avtagit, och sedan påbörja behandlingen. Rätt tidpunkt för behandling diskuteras senare i kapitel 36.

Ett av de största problemen är intermittensen i utbrotten som kan komma dagsvis, varannan dag, med gradvis förlängande intermittens eller gradvis kortare intermittens. Det är detta som främst skiljer malarian från vind, nämligen att vindens qi är permanent närvarande i kroppen, medan malarians qi bara visar sig vid vissa tidpunkter.

3 Källa 24

4 Appendix 1

QiBos diskussion om Malaria

Vad är malaria?

Innan jag skriver om sjukdomsförloppet kan det vara bra att säga något om vad malaria sägs vara i Su Wen. Jag nämnde tidigare att malaria är vind, men ändå inte. Den betar sig som vind, den kan attackera ur tomhet, fullhet, ur alla årstider på olika sätt. Men vad är malarians qi?

QiBo beskriver malarians qi så här:

“Vindens qi stannar på en plats, det vill säga den är permanent närvarande, medans malarians qi följer jing och luo djupt för att drabba insidan.”

I en annan passage beskrivs den så här:

“När den samlas i yang är yang dominerande, när den samlas i yin är yin dominerande. När yin dominerar är patienten kall, när yang dominerar är patienten varm.

Angående malaria, så är detta en oregelbunden närvaro av vind och kyla. När sjukdomen har nått sin höjdpunkt så vänder den. Angående utbrottet av sjukdomen så liknar det eldens hetta, som ankomsten av vind och regn: man kan inte stoppa det.”

Malarians qi beskrivs som att den finns i sunluo 𠄎 𠄎, de tertiära förgreningarna. Sunluo betyder Sonsonens förgreningar, alltså förgreningarna som kommer ut ur jingluo⁵. I dessa små förgreningar så möts weiqi och yingqi, det är därifrån yingqi och weiqi kan röra sig mellan insidan och utsidan för att nära och skydda. Genom att ta sig in i Sunluo kan malarians qi röra sig in i kroppen, den kan följa kroppens qiförlopp och endast märkas när den drabbas med weiqi, varpå symptomen och en attack uppstår. Det är detta som även ger den en av sina karaktärsdrag, att den uppstår vid specifika tidpunkter.

Under tiden som jag har läst den här texten om malarian så förefaller den mer och mer som en kameleont för mig. Den gömmer sig i kroppen, följer dess förlopp, går in och ut ur yin och yang och skapar överskott där den är, möts ständigt av weiqi som sammabdrabbas med den när de kommer i varandras väg.

Uppkomst

Malaria bryter ut med rysningar, stelhet, trötthet, feber, frossa och smärta i ländrygg och ryggrad. Detta överensstämmer med hur man beskriver ett typiskt malariellt utbrott inom västerländsk medicin. Men både i klassikern och västerländsk medicin har man svårt att beskriva ett typiskt utbrott. Symptomen beskriver en attack av vind-kyla som invaderar taiyang, stänger det yttre, och skapar en hetta. Nu kan vi dock diskutera malarians egna xieqi, och hur den agerar annorlunda från vindens qi.

QiBo beskriver malarians qi som en qi som växlar mellan att gå in i yin eller in i yang. När den går in i yin är yin i överskott, och man får symptom av kyla. När den går in i yang är yang i överskott och man får symptom av hetta. På detta sätt går malarians qi in i olika sektioner, där den utvecklas och får symptom specifika för den sektionen/meridianen/zangorganet/fuorganet. Hur den utvecklas är högst individuellt, men uppkomsten är alltid utifrån, “genom de fina kroppshåren”. Anledningen till att man härleder xieqis ankomst till de fina kroppshåren är att det initiella stadiet av sjukdomen är att kroppshåret reser sig och man får rysningar.

5 Huang Di Nei Jing, vol.2, kapitel 58 (508-301-6, kommentar 44)

Det beskrivs att man kan få malaria genom att drabbas av sommarhetta, på olika årstider, eller genom att bada kallt. Dessa är rent typiska beskrivningar av hur man kan drabbas av vind-kyla eller vind-hetta/sommarhetta som den inledande faktorn till malarian.

Utvecklingsfasen av malarian kan vara av karaktärerna hetta följt av kyla, kyla följt av hetta, eller ensam hetta. Kyla följt av hetta orsakas enligt QiBo av att, efter att svett har lämnat kroppen som beskrivet ovan så kommer xieqi in i kroppen och tvingar ut yingqi till ytan, vilket skapar svettning och medföljande drabbning med vind. Kyla är yin och vind är yang, så när vinden attackerar uppstår hetta. Detta sjukdomsförloppet finns en specifik tid på året, när lungans qi går mot ytan, på hösten. QiBo kallar den kyla-malaria. Det beskrivs att det kan också orsakas när yang qi går in i yinsektionen (weiqi går in för att sammandrabba med xieqi). Detta skapar en tomhet i ytan, och man känner kyla. Hetta följt av kyla orsakas av att patienten först drabbas av vind, och senare utsattes för kyla. Även detta är en årstidspecifik sjukdom och kallas hetta-malaria.

Man kan även observera ensam-hetta malaria vari yang qi står ensam kvar för att yin qi tog den inledande skadan. Detta orsakar andnöd, upprördhet och sorg, händer och fötter är kalla och man är illamående. Detta beskrivs av Zhang Zhicong som ett utbrott av ren yang som skapar hetta. Symptomen är alltså inte symptom av hetta som en av de sex patogena qi, utan mer av yang i de tre yangmeridianerna som står i överflöd till yin. Symptomen som beskrivs är alla, för enkelhetens skull, beskrivningar av motströmsrörelser i yang. Andnöd orsakas av att lungan inte kan sänka sin qi, kylan i händer och fötter för att yang rör sig inåt, sorg för att de nedåtgående qirörelserna störs och lungan skadas alternativt att hjärtats qi skadas och dess qirörelse försämras, illamående för att qi inte går nedåt när yang rör sig uppåt.

Malaria går in till insidan genom de tre yangnivåerna, vilket skapar symptomen i den typiska malarian. Att sjukdomen ser annorlunda ut efter malarians utbrott beror på att malarians qi sätter sig på olika delar i kroppen beroende på ens fysiska förutsättningar och årstiden, om man drabbades av den genom sommarhetta eller kyla, och vilken väg den tar när den väl kommit in i kroppen.

Värt att nämna är att det sägs i texten att malaria går inåt genom de tre yangnivåerna och drabbar insidan, varefter det går mellan insidan och utsidan, mellan yin och yang. Man talar inte något om Shaoyang som ett område som drabbas genom några symptom. Däremot kan man konstatera att malaria är en form av vind i att den är växlande så som den är, och vind i sin natur drabbar shaoyang och blodet.

Malarian beskrivs som att den följer jing och luo inåt och drabbar insidan. Detta kan ses som en referens av vad som händer i shaoyang/jueyin. Det som nämns om blod är att vid diagnostisering så kan man se till de tertiära luo. Ordet som används är Sunluo 三 絡 . Sun betyder sonson, dvs den tredje i ledet. I Nanjing beskriver man de tertiära luo som de som avviker från luo, här menat antagligen som de små blodådror som avviker och förgrenar sig. I en kommentar i kapitel 58 beskriver Zhang Zhicong sunluo såhär: “ Blod och qi från de stora jingmai syns utanpå i huden, och möter sunluo. Weiqi på utsidan av ådrorna och yingqi på insidan av ådrorna möter varandra i sunluo. Sunluo passerar genom huden på utsidan och anknyter till jingmai inuti, de passerar weiqi och yingqi”. Det är alltså ett lager, eller en nivå, mellan det ytliga där weiqi passerar

och det djupa där yingqi passerar. Min kreativa tolkning här är att dra paralleller till shaoyang som en okonstaterad men ändå ofrånkomlig del av diagnosen, åtminstone i modernare texter, eftersom sjukdomen beter sig som den gör.

För detaljer kring de olika uppkomstfaserna, symptom etc. Se appendix 2.

Sjukdomsutveckling

Efter den inledande fasen av malarian så börjar den att variera sig. Variationen består främst i skillnaden i intermittens mellan attackerna, och hur länge de varar. Även detta beskrivs av QiBo i kapitel 35. Det skiljer sig även stort i var någonstans som malarian drabbar.

i) Intermittens:

När sjukdomen är aktiv varje dag så orsakas det av att Wei qi drabbar samman med xieqi genom sin dagliga cykel. På dagen cirkulerar den på ytan, och på natten på insidan. Detta gör att om xieqi har en fixerad plats, så kommer wei qi drabba den en gång per dag. När Wei qi når Fengfu Du-16 så öppnas porerna, vilket släpper in xieqi om inte wei qi är starkt nog att driva ut den. Från Fengfu finner xieqi en plats att vara på i kroppen, och när wei qi sen når den drabbas wei qi med xieqi och skapar smärtsymptomen.

När sjukdomen är aktiv varannan dag är det för att xieqi har satt sig djupt på insidan. Det får yangqi att bryta ut ensamt, och låser xieqi djupt på insidan. Enligt texten gör detta att utbrottet kommer en dag senare för att djupet som omtalas är membranet innanför zangorganen, enligt Wang Bing membranet som diafragman sätter sig i (i bukväggen i höjd med Th12-L1), en plats som Wei qi inte cirkulerar till. Här är cirkulationen mycket långsammare än för wei qi.

När sjukdomen bryter ut successivt senare och sedan successivt tidigare beror det på att, när xieqi tar sig in i ryggraden genom fengfu så flyttar den sig ned en spinalled varje dag. Detta gör att Wei qi drabbas med den successivt senare varje dag. Efter 25 dagar når den sakrum och flödar in i ryggmärgen. Efter att ha rest genom ryggmärgen i 9 dagar når den Tiantu REN-22 och lämnar kroppen.

Här har vi tre olika alternativ till hur sjukdomen kommer te sig. Antingen så är malarian bunden till en plats som wei qi passerar regelbundet, vilket kommer beskrivas i de 12 kategorierna härefter, eller bundet till ryggraden där den följer ryggradens egna omlopp vilket rör sig annorlunda från övriga kroppens cirkulation av wei qi varpå den blir oregelbunden, eller så fäster den sig på en plats dit wei qi inte når, och uppkommer då med längre tid emellan fast regelbundet när den går ut ur denna plats (av vilken anledning den flyttar sig beskrivs inte, den kanske skulle ut och köpa kaffe).

ii) 12 Kategorier:

De tolv kategorierna⁶ som malaria kan drabba är fotens sex meridianer, de fem zangorganen, samt magens fu. Man nämner endast magens fu eftersom den anses styra över de andra fu och stå i deras centrum, varpå det blir den som drabbas om fus funktion drabbas. Angående varför det är fotens meridianer som drabbas så kan man spekulera i att dels symptomen som ges kan tyda mycket på att det är fötternas meridianer som är påverkade, och dessutom dra parallellen att xieqi är en typ av yin qi, och yin kommer in i kroppen nedifrån.

En detaljerad redogörelse för de 12 kategorierna finns i appendix 3.

Behandlingsprincip

När man behandlar malaria så är det vissa principer man måste förhålla sig till förutom de diagnosbilder som ges i de tolv kategorierna, samt så finns det vissa avvikelser och undantag som man behöver beakta.

Först av allt måste behandlingen av malaria alltid föregå utbrottet med tidsintervallen mellan två måltider. Anledningen till detta är att xieqi och weiqi då är separerade, och xieqi kan då behandlas. Enligt denna behandlingsintervall krävs tre behandlingar för att sjukdomen ska läkas ut. Om sjukdomen kvarstår efter tre behandlingar ska man blöda venerna under tungan. Om sjukdomen fortfarande kvarstår därefter ska man blöda WeiZhong UB40 och vid var sida om ryggraden i nacken.

Alltid när man behandlar så börjar man med att behandla det område som sjukdomen är aktiv i. Om sjukdomen bröt ut som huvudvärk så blöder man först vid sidan av huvudet och ögonbrynen (möjligtvis TaiYang och UB2). Om smärtan först uppstod i nacken nålas det området. Om smärtan uppstår först som smärta i armar och händer nålar man först Lungans och Tjocktarmens meridian mellan fingrarna. Om smärtan uppstår först i rygg och ländrygg blöder man UB40 WeiZhong. Om Det uppstår som smärta i ben och fötter, blöd magens meridian mellan tårna.

Därefter behandlas malarian enligt vilken av de 12 kategorierna den förekommer i, om det finns några avvikelser⁷, om pulsen visar några avvikelser⁸, samt hur sjukdomsförloppet inleddes.

Det finns vissa kontraindikationer som nämns i Su Wen, varvid man avråds från att utföra någon behandling. Dessa är:

- 1) nåla inte en patient med intensivt brännande hetta-malaria
- 2) nåla inte en patient med överflödande puls
- 3) nåla inte en patient med konstant svettning

Alla dessa visar på att xieqi och weiqi är i full drabbning, och därför kan man inte behandla

6 Se appendix 3

7 Se appendix 6

8 Se appendix 4

sjukdomen. De är även en referens till militära taktiker som används i Ling Shu 55, där man jämför hur en taktik vid behandling kan liknas en taktik som används för att drabba med en fiende som är i full styrka. Man undviker det, och väntar tills sjukdomen vänder av sig själv, för att sedan kunna driva ut den. Ma Shi beskriver det som att man vid sjukdomens överflödande tillstånd går mot dess rörelse om man behandlar, vilket ger symptomen större kraft, likt att skicka in fler trupper i ett krigsområde endast ger fler döda om fienden är som starkast. Man ska istället vänta tills sjukdomssymptomen avtar så att man kan behandla den genom att följa och leda den ut.

Ett exempel på hur en behandling och en sjukdomsbild kan se ut⁹:

“Patienten kommer med okonstaterad malaria efter fyra utbrottscykler. Malaria uppstod efter att patienten varit ute sent på kvällen och badat och blivit lite nedkyld på sin semester. Det första utbrottet kom ungefär tio dagar efter den kvällen, och patienten hade känt sig lite nedsatt och trött under tiden fram tills utbrottet.

Under det första utbrottet så kände sig patienten väldigt kall, hade ont i ryggen och ländryggen, samt krossande huvudvärk. Efter ett antal timmar blev patienten febrig och kände sig väldigt varm, men saknade törst. Huvudvärken kvarstod, men blev nu mera dunkande till karaktär.

Efter utbrottet, som återkommer med 2-4 dagars mellanrum, känner sig patienten nedstämd och trött, samt har andnöd med ett svagt tryck över bröstet. Efter två utbrott kände patienten att sjukdomen blev värre. Febern och frossan växlar nu snabbare, och patienten känner sig även väldigt illamående under utbrottsförloppet. Senaste gången så kräktes hen även i slutet av utbrottet. Patienter känner ingen aptit.

Patienten kom nu in för att hen kände att sjukdomen börjar bryta ut igen. Hen fryser, men har inte fått någon feber och frossa än.”

Diagnos:

Detta sjukdomsförloppet beskriver en kyla-malaria som har utvecklats till malaria i fotens taiyin. Eftersom patienten är precis i början av utbrottsförloppet kan man nåla punkter emot kylan.

Behandlingsprincip:

Klassiskern föreskriver att man ska nåla på taiyin och yangming, på både handen och foten. Jag skulle då nåla fotens yangming på MA36 och fotens taiyin på MJ6, för att stärka yin och mellersta jiao. Jag skulle nåla TJ11 och TJ4 på handens yangming för att skingra vind och kyla, mobilisera weiqi, samt skingra eventuell hetta och stagnation som uppstår. Jag skulle nåla LU7 för att skingra vind och återbörda qi:s rörelse nedåt, samt öppna renmai.

Jag skulle därefter göra en plan med patienten för att behandla sjukdomen mellan utbrotten, samt

9 Eget exempel baserat på symptombilder ur Su Wen och moderna västerländska symptombilder

uppmåna att hen kommer in för behandling om möjligt igen vid början av kyla-känslan.

Huvudbehandlingen skulle enligt klassiskern vara att nåla där smärta finns för att skingra stagnation och den xieqi som befinner sig i dessa områden. Sedan nålas UB67 och MJ4.

Recept:

Nåla mellan utbrott:

UB67, MJ4, smärtande områden.

Nåla precis innan utbrott:

MA36, MJ6, TJ11, TJ4, LU7

Detta kan jämföras med en samtida behandling av malaria inom TKM, där malaria differentieras till en mindre grad. Ett sjukdomsförlopp som ovan kan diagnostiseras som ett typiskt malariellt sjukdomsförlopp¹⁰, med undantag för kräkningen som utvecklas senare för vår påhittade patient.

Ett sådant typiskt utbrott skulle behandlas två timmar innan utbrott, med akupunktur på punkterna UB11, DU13, TU3, PC5, SJ2, PC6. Vid hetta läggs TJ11 till, vid kyla läggs TJ4 till. Vid fukt/slem läggs MJ9 och MA40 till. Vid medvetandeförlust eller delirium läggs DU26 till.

Man kan se vissa likheter i behandlingen, men skillnaden är i huvudsak att den klassiska behandlingen använder sig i stor del av 5-elementspunkter, yuanpunkter, och luopunkter. Den föredrar distala punkter på samma meridian som är drabbad. Den samtida behandlingen behandlar bredare, med punktval från andra meridianer (möjligtvis på grund av den kliniska erfarenheten av dessa punkters effektivitet) samt med mer symptomatiska punktval. Det är typiskt för Su Wen att man väljer ett väldigt litet antal punkter i behandling med akupunktur, och lägger större fokus på typen av nål och teknik som används. Anledningen till att distala punkter används främst är antagligen på grund av att man inte kunde be alla patienter att klä av sig för behandling.

10 Källa 23

Hur beskrivs malaria i västerländsk medicin?

Symptombredd

Malaria delas in i fyra sorter i västerländsk medicin, baserat på den form av plasmodium som infekterar de röda blodkropparna: Plasmodium Vivax (P.v) , Plasmodium malariae (P.m), Plasmodium ovale (P.o), och Plasmodium falciparum (P.f). Den högsta dödligheten finner man vid infektioner av P.f¹¹. Den förekommer i högst grad i Afrikas södra regioner¹².

Vanligtvis uppstår symptomen 10-15 dagar efter infektionen, men i vissa fall kan symptom uppstå redan en vecka efter infektion, eller upp till ett år efter. Två typer av malaria (P.v, P.o) ger återkommande symptom, och samma två virus kan även förbli latenta i levern i upp till 4 år hos en människa innan de börjar ge symptom. Plasmodium malariae kan även förbli latent i blodet utan att ge några starka symptom i upp till 50 år, och P. Falsiparum kan ligga latent/svag i upp till två år, och återkomma i årliga cykler. P. Vivax kan även ligga "sovandes", vanligast i levern, för att sedan väckas och skapa en ny infektion när fel omständigheter/trigger uppstår. Under vissa omständigheter kan upprepandet av symptom bestå antingen av att en infektion går i cykler där den är alternerande svag eller stark, oftast alternerande mellan att medicineras bort tills den återstår i liten grad i levern men utan att ge symptom till att den blommar ut igen, eller så kan den återkomma för att den ligger sovandes i levercellerna och utlöses av utifrånkommande faktorer.

Malaria, inom västerländsk medicin, anses ha som sina generella symptom. Huvudvärk, illamående, feber, kräkning, och influensa-liknande symptom. Detta ger en väldigt bred och lättillgänglig bild av vad man klassar som malaria, och man ser att det är en virusinfektion. Det som utmärker malaria, som man diskuterar inom västerländsk medicin så väl som i Su Wen, är tidsintervallerna som symptomen utvecklas genom, de olika typerna av febrila symptom, samt återfallsrisken och skillnaderna i svårighetsgrad av symptom.

Övriga symptom som listas som tillhörande malaria är frossning, svettning, trötthet, myalgi i rygg och armar/ben, magsmärtor, diarré, aptitlöshet, orthostatisk hypotension, hosta, svullnad av lever och mjälte, kräkning. Malaria kan även orsaka gulnande av ansiktet och ögonen (orsakat av nedbrytningen av röda blodceller).

Det typiska sjukdomsförloppet för malariell sjukdom ser ut som följande:

- 1) Först bryter sjukdomen ut i en kylafas, där patienten upplever sig själv som frusen. Man är kall och skakar.
- 2) Sedan går sjukdomen in i en värmefas, där patienten upplever feber, huvudvärk och kräkning. Yngre barn kan dessutom uppleva epilepsi-liknande attacker.
- 3) Sist kommer en svettningsfas som leder tillbaka till en normal kroppstemperatur, samt stor

11 Källa 2

12 Källa 5

trötthet¹³.

En sådan "attack" av malaria kan vara i 6-10 timmar, och återkomma varannan dag vid infektion av P.f, P.v, och P.o, och kan återkomma var tredje dag vid infektion av P.m. Detta slags sjukdomsförlopp är dock inte så vanligt förekommande, utan man ser mer typiskt patienter med feber, frossa, svettning, huvudvärk, kräkning, muskelsmärta och generell nedsatthet förekomma mer eller mindre samtidigt, och i mindre regelbundna intervaller. I länder där malaria inte förekommer kan man ofta härleda detta till influensa, förkylning eller annan slags virusinfektion. I länder där malaria förekommer vanligt så behandlar patienter vanligtvis sig själva efter att ha känt igen symptomen.

"Svår malaria" är malaria som uppstår i samband med svårt påverkade organfunktioner i samband med infektion av P.f, vilket skapar allvarliga frånfall av funktionen hos vitala organ, så som njursvikt och hypoglykemi med eller utan metabol acidosis. Hemolysen som orsakas av att malaria angriper röda blodceller kan även orsaka svår anemi, hemoglobinuri, hyperparasitemia (vid infektion av mer än 5% av de röda blodcellerna), samt chock och sammanfall av det kardiovaskulära systemet. Även efter att virusets närvaro har börjat undanfå så kan dessutom ödem förekomma i lungorna, samt akut andningsstopp. Om infektionen blir cerebral så kan även symptom så som ataxi, talsvårighet, förlamning, dövhet och blindhet uppstå och kvarstå efter infektionen är botad.

Det viktigaste inom västerländsk medicin, för att något ska diagnostiseras som malaria, är förekomsten av en av de fyra typerna av plasmodium som nämns ovan. Bredden av symptom beror på hur typen av plasmodium inkuberar, dvs. hur lång intermittens och latens det är mellan symptomen, samt i vilken grad organfunktionen påverkas i den påverkade personen, samt allvarsgraden. Det är dock, hur man än väljer att se det, en stor bredd av symptom som förekommer.¹⁴

Allvarsgraden av symptomen beror mycket på hur nedsatt patienten var från början. Malaria drabbar svårast bland barn under fem år, gravida, och äldre. Det är där man ser den största dödligheten, samt den högsta förekomsten av allvarliga symptom och permanent påverkan på organ/systemfunktion.

Behandling med västerländsk medicin: ACT-behandling

Artemisia har använts för att behandla febrila tillstånd i asien under lång tid¹⁵, och har även syntetiserats för att behandla malaria under 70-talet i asien¹⁶. Artemisinin, som det syntetiska extraktet av artemisia kallas, började användas i större grad 2001, när det blev rekommenderat av

13 Källa 3

14 Källa 26

15 Källa 18

16 Källa 19

WHO för att behandla malaria i en kombinationsbehandling som heter ACT (Artemisinin-based combination therapy). Anledningen till att ACT rekommenderas framför tidigare mediciner, som i jämförelse är billigare och enklare att producera, är för att det i mindre grad skapar resistens hos viruset. De mediciner som har använts tidigare, kallade kininer, stannar kvar i blodet 2-3 veckor. Artemisinin går dock ur blodet redan efter 3 dagar, vilket ger viruset mindre tid att bygga resistens. Det måste dock nämnas att man nyligen har hittat former av plasmodium i korea som uppvisar resistens mot artemisinin.

Nyligen har man framgångsrikt skapat en process varigenom man kan framställa artemisinin semisyntetiskt. Detta behövs, eftersom det inte finns tillräckliga odlingsmöjligheter av *Artemisia annua* för att möta det stora behov av ACT behandling som finns över världen.

I länder där malaria förekommer i stor utsträckning så blir det allt mer vanligt att man tar ACT-behandling i profylaktiskt syfte, eller att man diagnostiserar sig själv och tar ACT-behandling vid vad man själv anser vara symptom, ofta en kombination av feber, huvudvärk och illamående. I en studie i Afrika visade det sig att av de som kom till sjukhuset för behandling av malaria så var det bara 6.7% som väntade på att få provsvar som visade att de hade parasiten innan de tog behandling. En tredjedel ansåg att de hade malaria vid uppvisande av feber, och 43% ansåg att de hade på egen inrådan tagit ACT-behandling med feber som enda symptom¹⁷.

Det jag vill påpeka med detta är att även om Artemisinin endast är en semisyntetisk drog, så blir dess lättillgänglighet gärna ett upphov till bred självmedicinering, delvis på grund av rädslan för att råka ut för komplicerad malaria, och delvis på grund av lättillgängligheten av en medicin som ändå kan skapa stora problem. En parallell kan dras till Paracetamol, som används i stor utsträckning vid smärta och feber, utan någon större respekt för de effekter den har på kroppen. Lever-, vävnads- och kärlskador är förekommande komplikationer efter överanvändning, och kan skapa stora komplikationer vid till exempel operationer¹⁸.

17 Källa 20

18 Källa 30

Traditionell användning av Qing Hao, *Artemisia Annua*

När Kinesiska armén på 60-talet började söka bland traditionella örtrecept efter ett botemedel för malaria, så fokuserade man på artemisia främst för dess snabba verkan, men dessutom för lättheten i att odla den, och dess breda förekomst genom asien (och även, som vi märkt längs med våra vägar och diken, i Sverige). 1971 isolerade kinesiska vetenskapsmän den aktiva substansen, och döpte den till Qinghaosu (*Artemisinin*). Qinghao är namnet på *Artemisia Annua*, och betyder Grönblå (qing) ört (hao).

Artemisia omnämns som tidigast i texten *Wushi'er Bingfang*, (五十二病方) som exkaverades 1973 vid MaWangDui. Texten dateras till 168 f.k. I texten diskuteras användningen av *Artemisia* i 52 olika sjukdomar. Förutom malaria, så diskuteras den dessutom i användandet av uterogynkologiska problem, sår, köldskador, ormbett, vårtor, hemorrojder, könssjukdomar, och bråck. Den omnämns dessutom i *Shennong Ben Cao*, vilket tyder på att den har använts längre tillbaka än i *Wushi'er Bingfang*, eftersom *Shennong Ben Cao*, även om den dateras till cirka 200 a.d., är en samling av kunskap som har delgivits munligen över en lång tid.

Några exempel på användningsområden av QingHao genom den medicinska litteraturen:

- I *Shanghan Lun* (Om skada från kyla) av Zhang Ji rekommenderas en dekokt på *A. Annua* för feber med smärtor i lederna och gulsot, i kombination med frukten från *Gardenia Jasminoides* och lakritsrot.
- I *Zhouhou Beiji Fang* (Handbok av örtrecept för akuta behandlingar att ha gömd i ärmen) av Ge Hong rekommenderas *A. Annua* för behandling av febersjukdom, där i form av en emulsion. En näve blad blötläggs i 4dl kallvatten. Bladen vrids ur, och all vätska dricks¹⁹. Olika delar av plantan och olika beredelseformer och kombinerade örter har rekommenderats för olika former av feber.
- Li Shizhen ansåg i sin text *Bencao Gangmu* att *A. Annua* skulle användas vid behandling av malariell feber.

Över de senaste 2 millenia har *A. Annua* kombinerats med en ofantlig mängd örter, några frekvent använda, några svåråtkomliga, och några vanligt förekommande men sällsynt använda. Det har angivits en mängd olika sätt att bereda örten, och en stor mängd användningsområden. Men det som dessa alla örtrecept har gemensamt är förekomsten av *A. Annua* i receptet. För att skapa ett traditionellt örtrecept för malaria så är det kanske inte främst beredelsemetoden som är viktigast, utan att hitta en kombination av örter som höjer upptagningsgraden, hjälper till att agera emot sjukdomen, och kan bearbeta symptomen beroende på vilken typ av manifestation de har. För olika febersjukdomar finns det gemensamt att *A. Annua* kan användas effektivt som feberlindrande ört.²⁰²¹

19 Källa 19

20 Källa 21

Diskussion

Parallella diagnostiska metoder

Båda sjukdomarna har i samtida medicin som sin inledande sjukdomsfas ett kyla/hetta förlopp följt av svettning som indikerar att den malariella attacken övergår. I nutida kinesisk medicin så betonas att malaria är en sjukdom i Shaoyang, just för att den växlar mellan symptom av kyla och hetta, och för att den kommer och går på det sätt som den gör. Det som beskrivs som malaria i Su Wen skiljer sig något, till stor del för att samtida kinesisk medicin också definierar malaria som en infektion av ett av de fyra Plasmodium som man anser orsakar malaria. Det skiljer sig dock i att man anser att orsaken till att man får malaria inte behöver vara just att man blivit biten av en mygga som bär på viruset, utan även beror på konstitutionella faktorer som gör att man är mottaglig för en invasion av xieqi.

Här blir vissa saker unika för kinesisk medicin, men det är ingenting som inte är unikt för kinesisk medicin jämte västerländsk medicin i vilket annat diagnostiskt sammanhang som helst: hur sjukdomen kommer in i kroppen, hur den reser längre in i kroppen, och när man får den. Man kan nog definitivt medge en årstidsrelation till hur många fall av malaria man ser i västerländsk medicin, men detta härrör man självklart genast till förekomsten av mygg under de olika säsongerna.

Ju mer jag har läst om malaria i Su Wen, gått igenom stycken gång på gång för att få ordning på den stundom kaotiska informationsordningen, så har jag känt att man diskuterar malaria ur alla vinklar man kan se, men det man konstant undviker att diskutera är blodet och Shaoyang, åtminstone inte i direkta ordalag. Men, om man väljer att byta ut vissa ord i sammanhanget så får man en beskrivning som kan likna den västerländska ganska tydligt. Om man byter ut xieqi med plasmodium, och om man istället för att tänka sig en oordnad qi som reser med qi och drabbar med weiqi, tänker sig ett plasmodium som följer blodet och skapar inflammationer i kroppen och vävnaderna som den inkuberar sig i, så kan man jämföra de två sjukdomsbilderna ganska nära. Den huvudsakliga skillnaden blir då att i klassikerna anser man att sjukdomens patogena qi är verksam på en plats i kroppen, vilket då orsakar olika symptom i hela kroppen för att en viss funktion blir drabbad, varvid man i västerländsk medicin anser att sjukdomen är konstant aktiv i blodet, vilket når hela kroppen, och att orsaken att vissa organ blir mer drabbade snarare hör samman med vart man blev infekterad, hur sjukdomen sprider sig, och ålder/konstitution.

Ett symptom som man inte diskuterar i Su Wen är Svullnad av lever och mjälte, som kan komma i komplicerad malaria vid infektion av *P. Falciporum*. Andra symptom nämns inte direkt, men kan anses indirekt indikerade av sjukdomsbilden som texten försöker beskriva.

Det är tydligt att det är bredden av diagnostiseringen som utgör den största skillnaden. Där

västerländsk medicin behandlar 4 olika sorter med varierande komplikationsnivå i infektionen, så har Su Wen beskrivit 24 olika diagnostiska variationer att förhålla sig till i behandling. Detta är en nödvändighet för att behandla en så varierad sjukdomsbild. Man kan även dra slutsatsen att i en klinisk situation kommer flera av dessa vara verksamma samtidigt, och det kommer förekomma motsägelsefulla symptombilder som kommer behöva tolkas baserat på individens konstitution.

Diskussion kring patientfall

Vad skulle jag göra om en patient kom in med komplicerade symptom av en okonstaterad malaria? Det kan hända. Malaria kan inkubera i levern i flera år utan att lösas ut, den kan även lägga sig latent i levern om den behandlas otillräckligt under ACT-terapi, för att sedan bryta ut igen när rätt utlösande faktorer drabbar kroppen. Hur ska man reagera, när det finns så många val? När symptomen är svårtolkade.

Jag kan helt enkelt referera patienten till sjukvården efter att ha informerat hen om vilken sjukdom denne antagligen är drabbad av samt om den behandling som kan ges på sjukhus.

Jag kan, efter att ha informerat patienten om sitt tillstånd, ge den en behandling baserad på recepten och diagnoserna som listas i Su Wen, som ändå skryter om en ganska snabb verkan med tre behandlingar. Recepten inkluderar inte så många nålar, så behandlingen är ganska skonsam.

Eller så kan jag, efter att ha informerat patienten om dess tillstånd, behandla denne enligt modernare nålrecept som fokuserar mer på att skingra hetta från och balansera shaoyang, tillsammans med de örtrecept som finns tillgängliga från TKM för behandling av olika former av malaria.

Men, jag skulle självklart inte uteslutande göra någon av dessa tre. Kinesisk medicin är oändligt komplext och applicerbart på varje situation, så chansen att jag skulle hitta en patient som visar tecken på en konkret bild av det som ges i någon av dessa tre system är relativt liten. Chansen är också ganska stor att om en patient kommer med malaria till en akupunkturklinik så är denne antingen en kines som har god erfarenhet av att behandla malaria med akupunktur förut, eller en svensk som har gått till sjukvården under en tid för att behandla malarian, men antingen har kvarstående symptom som blev kroniska, eller har återkommande sjukdomsepisoder trots behandling. Jag skulle närma mig en malariapatient med en blandning av dessa perspektiv, och i så stor mån som möjligt vara flexibel och skraddarsy behandlingen efter patientens symptom.

Den klassiska behandlingen använder sig mycket av distalpunkter på den drabbade meridianen. Detta är något jag skulle inkorporera, men jag skulle inte tveka att använda punkter som är självklara ur ett mer modernt kliniskt perspektiv, såsom TJ11 och TJ4, som borde vara användbara i de flesta fall, och punkter så som MA36, MJ6 och MJ9 som även dem i de flesta fall skulle behövas för att balansera upp centrum, stärka yin och yang, och skingra fukt och hetta, alla saker som borde vara relevanta till en patient vars blod är försvagat och vars immunförsvar är

nedsatt. Man omnämner dessutom inte GB20 för att skingra vind mycket alls i litteraturen, utan möjligtvis i en behandlingsmetod i kommentarerna där man blöder i nacken vid båda sidor om ryggraden, och för att behandla fotens shaoyang, gallblåsans meridian.

Jag skulle dock i behandling bejaka att blodet är kraftigt påverkat i alla fall av malaria, även om det inte direkt syns i diagnosen när man diagnostiserar enligt kinesisk medicin. Detta blir ett lite krångligt sätt att närma sig behandlingen, eftersom blodet inte kan anses vara på alla sätt samma sak som man talar om i västerländsk medicin. Om man ser på den funktion som drabbas i blodet så är det de röda blodkropparnas förmåga att transportera syre och näring som påverkas när blodet bär på så mycket parasiter, vilket leder till att organen fallerar och kroppens resistens blir nedsatt, samt att det skapas inflammationer i vävnader och muskler på grund av den pågående infektionen och på grund av den försämrade cirkulationen av syre och näring. Mängden parasiter och hur våldsamt de förökar sig bestämmer hur allvarliga symptom som uppstår.

Ett perspektiv på behandlingen som blir ofrånkomligt är då att reglera och stärka de komponenter av kroppen som ska producera, lagra, och rena blodet, samtidigt som man arbetar med att skingra de områden och influenser som skapar den destruktiva effekten på kroppen. Detta perspektivet blir en syntes av den västerländska medicinens kunskap om sjukdomens uppkomst och påverkan på kroppen samt de klassiska teorier kring diagnostisering och behandlingsmetod som anges.

Om man applicerar ett sådant behandlingsperspektiv på den patienten som nämns på sidan nio under behandlingsprincip i kapitlet om Su Wen så skulle man få en behandlingsprincip som ser ut så här:

Diagnos: Jie (malaria som återkommer varannan dag) i Fotens taiyin

Behandlingsprincip:

Stärk och reglera cirkulerandet och lagrandet av blod; reglera shaoyang och jueyin, samt stärk centrum och njurar.

Eliminera stagnationer och lokala problem; Nåla med skingrande teknik vid lokala symptom av smärta.

Skingra xieqi; behandla kylan i kyla-fasen, om inte i utbrottsfas behandla latent influenser samt skingra fukt i centrum och vind där det förekommer.

Punkter:

För blodet: Reglera Shaoyang med GB20, GB40. Stärk centrum med MA36, MJ6 och MJ9 för att höjja motståndskraft, samt stärka kroppens självreglerande kapacitet.

Lokal behandling: Använd TJ4 och LE3 för att skingra stagnationer i qi och skingra kyla och vind. Om smärta generellt stick Ashi eller områdesvärkande punkter så som UB40 för ländrygg. Vid huvudvärk använd TaiYang och/eller MA8. Vid blodstagnationer skingra MJ10.

Skingra Xieqi: Nåla MJ1 och MJ4 för att skingra Xieqi ur taiyin, och reglera mjälten och

blodet i kroppen. Bröstkorgen lugnas genom MJ4s luo samt chongmai, och kräkningen lugnas.

Svar på Frågeställningen:

“Hur skulle en kombination av klassiska kinesiska diagnostiska metoder och behandlingsmetoder kombinerat med de moderna material och förståelsen om det som händer i kroppen biokemiskt kunna tillämpas praktiskt? Var möts traditionell och modern kunskap i behandlingen av en så bred etiologi som malaria?”

En stor anledning till att så få punkter avänds i klassiska texter är i min åsikt materialet som fanns tillgängligt. Nålar var grova och smärtsamma, och varje nål som används medför en infektionsrisk, något som inte diskuteras i klassikern men som måste ha varit en realitet i ett klassiskt kliniskt sammanhang. Därför måste en behandling utföras på ett sådant sätt att patienten inte blir skadad av den i efterhand, att inga infekterade sår skapas, samt att patienten inte upplever så pass stort obehag att den inte vill komma tillbaka för mer behandling. Om man jämför örtbehandling med akupunkturbehandling så kan det konstateras att, för en patient på 200-talet med ekonomiska tillgångar så pass att denne har råd med behandling, skulle föredra att dricka en örtkur framför att bli stucken med grova nålar. Det som är fördelen med akupunktur är dock att det rent klassiskt har varit ett material man kan återvända flera gånger till skillnad från örter som måste återskapas om och om igen, odlas, plockas, rensas, och genomgå den korrekta processen för att skapa effekt. Detta är också fallet att akupunktur, i Kina, har varit en behandling som utförs en masse för en liten summa pengar, alltså en lättillgänglig behandling för den som inte har råd med dyra ört- eller kemiska mediciner.

Anledningen till att akupunktur är ett relevant behandlingsalternativ för en sådan sjukdom som malaria är just för att materialproduktionen är mycket mera lättförsedd, och för att bredskaliga behandlingar skulle kunna utföras. A. Annu måste odlas och behandlas för att sedan kunna utvinna artemisin, en process som kräver mycket landområde och mannakraft, och lägg till ekvationen att vissa arter av plasmodium har börjat uppvisa resistens mot artimisin så blir det ökande komplicerat att använda i så bred skala som behövs i dagsläget. Nålar är dock mycket lättproducerade, och kostnaden för en behandling blir mycket låg, speciellt om man kan systematisera och studera verksamheten hos de olika behandlingsprinciperna som finns tillgängliga, och skapa recept baserat på sjukdomens karaktär och den individuella smärt/symptombilden.

Klassikern ger en viss idé om hur en sådan indelning skulle ske om man följer de teorier som TKM bygger på. Detta i kombination med den moderna samlade kunskapen om den breda effekten vid smärt- och infektionsbehandling av punkter så som Hegu TJ4 och Quchi TJ11, om den systemiskt stärkande effekten av punkter så som Zusanli MA36 och Sanyinjiao MJ6, så kan man skapa en generell behandlingsprincip som täcker de fysiska behov som behöver tillgodoses för en patient med malaria kring lindring av symptom och utdrivningen av viruset, samt mer fokuserade punkter baserat på individuella symptom och avvikelser.

Klassikern ger en bra bild om hur de specifika symptomen kan behandlas. Jag skulle vilja

lägga till, som bakgrund i de flesta symptombilderna, användandet av de fyra punkterna ovan på grund av deras effekt på hela kroppen som ändå blir såpass starkt nedsatt som den blir. Jag anser även att det bör tilläggas, för varje påverkat organ eller meridian, dennes tillhörande back-shu punkt. Det kan argumenteras att man inte bör använda stärkande punkter vid malaria, som ändå är en febril sjukdom, men jag anser personligen att malaria är en sjukdom som gör kroppen såpass nedsatt i sin funktion att nära kroppen och bekämpa infektionen att stärkande behandling krävs för att kroppen ska kunna bekämpa infektionen. Tillägg även att malaria klassiskt ska behandlas mellan utbrotten när sjukdomen inte är i en aktiv febril fas.

MA36 har en stark förmåga att skapa homeostas i kroppen, vilket kan reflekteras i att den tillskrivs kunna både stärka kroppen i brist, samt skingra hetta när kroppen är i överskott, kunna nära blod, qi, yin och yang samt cirkulera qi och lindra smärta. MA36 stärker centrums funktion, och vid sjukdom är centrum alltid drabbat eftersom det är därur all näring som går åt för att bekämpa en sjukdom kommer. Kombinationen av MA36, MJ6 och TJ11 har visat i studier att de kan hjälpa atleter med återhämtning vid högintensiv träning²², kan lindra inflammationer och öka antioxidation av celler²³, samt bidra till antidepressiva kvaliteter likvärdiga till tillgängliga västerländska mediciner²⁴, och detta är ändå bara ett snabbt urplock av de många studier som har gjorts på dessa punkters effektivitet. Dess effektivitet kommer ur dess breda homeostatiska verkan på hela kroppen, varför de används i nära på alla nålrecept.

Detta är, i min mening, vad västerländsk medicin har att tillföra de klassiska teorierna för att skapa starkare behandlingar, mer effektiva och lättillgängliga behandlingsprinciper, och en djupare förståelse för hur principerna inom kinesisk medicin är relevanta för vårt moderna samhälle. Vi kan blicka in i effekterna av behandlingar och se en bredare bild av vad som sker, se vad som är tillämpligt och lättillgängligt för att kunna integrera akupunktur i vården på ett sätt som är svårt när det krävs så paradigmskiftande omvärderingar för att förstå teorierna som ligger till grund för kinesisk medicin om man vill förstå den på djupet. Att förstå kinesisk medicin blir lika mycket ett filosofiskt strävande som ett humanitärt arbete och akademiskt medicinskt studium. Men, med förståelsen kring de brett applicerbara formler som vi ändå kan skapa genom att sätta klassiska recept i moderna, utvärderbara sammanhang så kan vi komma närmare en lättillgänglig behandlingsform som kan ges på recept till en kvalificerad medicinsk utövare med rätt koncept om anatomi i kinesisk medicin.

En annan faktor som kan beräknas i ett sammanhang där enbart malaria behandlas och ett stort antal patienter anländer samtidigt är att den diagnostiska processen där alla faktorer bejakas såpass noggrant som vi gör, där en diagnos kan ta 30-40 minuter att ställas, är en faktor som gör det svårt att behandla på en stor och effektiv skala. Men, här har klassikern hjälpt oss med att den har gjort en systematisk översikt av ankomsten av symptom snarare än pulsbilder och komplicerade anamneser. I ett kliniskt sammanhang så som jag tänker mig, så skulle patienten som

22 Källa 27

23 Källa 28

24 Källa 29

kommer redan vara en konstaterad malariapatient, och efter en snabb konsultation kring symptomen kunde ett nålrecept ges och behandling utföras.

De beskrivningar av malarians utvecklingsfaser som ges tidigare i uppsatsen kan tolkas väldigt mycket utifrån vilken disciplin man följer. Termer så som xieqi, sunluo och weiqi har uppstått för att de kan beskriva vad som händer inuti kroppen i avspeglning av det som sker i naturen, till skillnad från de termer som används i västerländsk medicin där man särskiljer kroppens funktioner från sina yttre omständigheter. Jag vidhåller att de beskriver hur ett virus agerar i blodet och drabbar med kroppens immunförsvar. Tack vare att denna process beskrivs i de termer de görs så kan man se sjukdomen mera som en entitet än en kaotisk process som sker överallt samtidigt. Människokroppen blir för sjukdomen i viss grad vad människan är för jorden. Den följer sin förökelseprocess i den mån som värden kan erbjuda, och utvecklas efter de möjligheter den finner. I detta perspektiv kan jag se en glimt av hur man kan beskriva termen xieqi, som man närmast kan tolka som onda andar om satt ur sitt perspektiv, men som jag här väljer att tolka som karaktären en sjukdom antar baserat på världens fysiska förutsättningar för den att spridas och utvecklas. När sjukdomen väl har drabbat kroppen så blir den, trots att den utgörs av miljarder av små plasmodium som sprider sig genom kroppen, enad i en riktning på grund av att världens unika fysik ger den begränsade omständigheter. På detta sätt leds den att drabba områden baserat på dessa omständigheter, och vi kan ge en sjukdomsbild där den har drabbat en meridian, ett zangorgan, där den är ett klimat, etc.

Jag trodde, när jag började göra den här uppsatsen, att vad man anser vara malaria i Su Wen skulle skilja sig med hästlängder från vad man i samtida medicin anser är malaria, men baserat på de symptom man pratar om så tycker jag inte att det skiljer sig mycket alls. Jag trodde även att man skulle i större grad eftersträva en förenande princip kring själva sjukdomens varierande sätt i klassikern, men det är snarare dess varierande natur som ges som den främst förenande faktorn. Det är definitivt olika perspektiv, dock, som de båda synsätten närmar sig malarian med.

Appendix 1

HuangDi's frågor till QiBo i kapitel 35 av Huang Di Nei Jing

1. 35-200-2: Alla fall av jie (malaria som bryter ut varannan dag) och malaria skapas av vind. Att de samlas och blir aktiva sker vid specifika tidpunkter. Varför?
2. 35-200-5: Vilken qi orsakar det att bli så? Jag skulle vilja höra om dess väg.
3. 35-201-7: När det hoppar över en dag för att sedan bli aktivt igen, vad beror det på?
4. 35-201-9: När sjukdomens aktiva perioder kommer progressivt senare, för att sedan komma progressivt tidigare, vilken qi orsakar detta?
5. 35-202-4: ... När dess aktiva perioder kommer dagligen, hur är det då?
6. 35-202-12: Vind och malaria liknar varandra, och hör till samma kategori. Detta till trots befinner sig vinden närvarande permanent, emedan malarian vilar specifika perioder. Varom detta?
7. 35-203-1: I ett fall av malaria där patienten är första kall och sedan varm, vad orsakar detta?
8. 35-203-8: När patienten är först varm och sedan kall, vad orsakar detta?
9. 35-203-12: ...alla dessa är sorter av fullhet och tomhet, detta till trots kan en god doktor inte stoppa dem; han tvingas vänta till sjukdomen avtar för att sedan behandla. Varför detta?
10. 35-204-10: Hur attackerar man den? Hur gör man vid tidigare eller senare utbrott?
11. 35-205-1: När malaria inte bryter ut, hur blir de följande förloppen i det stadiet, hur ter de sig?
12. 35-205-5: Vid vissa tillfällen kan sjukdomen skippa två dagar, eller till och med ett flertal dagar innan nästa utbrott. I en del fall är patienten törstig, i andra inte. Vad är orsaken till detta?
13. 35-205-8: I en utläggning står det; "om på sommaren någon skadas av sommarhetta, kommer han på hösten drabbas av malaria". Om utbrottet nu inte beror på hösten, varför blir det så?
14. 35-205-12: Nu, om någon drabbats av varm malaria eller kall malaria, vart sitter dessa båda sjukdomar? I vilket organ befinner de sig?
15. 35-206-6: Hur är det med ensam hetta typ-malaria?

Tabell 1
Tre typer av malaria och utbrottsförloppet

Typ av malaria	Symptom	Orsak	Årstid
Hetta-malaria	Mycket svettning, hetta i kroppen, stor törst. Svaghet i muskler, muskler atrofierar. Man svettas och har feber, sedan blir man kall.	Drabbning av vind på vintern. Kylan lagras i ben, märg och njurar. Yang blir stor på våren, och på sommaren svettas patienten mycket och sjukdomen bryter ut. Märg och muskler minskas när hettan är stor och yin qi inte kan nära. Qi rör sig inifrån och ut. Yin qi är tom, yang qi är full.	Skapas i vinter, utvecklas i vår, bryter ut i sommar.
Kyla-malaria	Upplever kyla och utvecklar sedan hetta och feber.	Vattnets qi låses in med weiqi. Sjukdomen är inuti kroppen och yangmeridianerna har tomhet.	
Ensam-hetta malaria	andnöd, upprördhet och sorg, händer och fötter är kalla och man är illamående. Muskelförtvining.	Hetta skapas i lungan, det finns mycket qi i kroppen. Qi hålls i mitten och rör sig uppåt istället för utåt. Vid ansträngning och svettning går vind och kyla in i huden och muskler, där det sprids. Yangqi växer (kyla stänger in hetta) och när qi inte längre når in i yin utvecklas ensam hetta. Sjukdomen vänder aldrig inåt yin, utan håller sig enbart i yang.	
Utbrottsförloppet	Symptom	Påverkad yang/yin/qi	Aktivitet
Xieqi går till insidan genom de tre Yangmeridianerna.	Håren reser sig, man är stel och gäspar.	Weiqi	Malarians qi attackerar insidan. Yang qi (Weiqi) samlas in mot yinsektionen och skapar tomhet perifert.

	Man huttrar och skakar av kyla. Man skakar tänder.	Yangming	Yangming har tomhet. Yangming sprider yang i hela kroppen, när den blir tom huttrar man. Yangmings meridian passerar käkarna, vid tomhet i meridianen skakar man tänderna.
	Man har smärta i ländrygg och ryggrad.	Taiyang	Taiyang är tom. Taiyangs meridian följer ryggraden. Taiyang är kopplad till urinblåsan, urinblåsan till njuren. Njurens område är ländryggen, och dess meridian följer ryggraden.
Yin och Yang växlar och går i och ur varandra.	Det värker i ben, är kallt i ben. Kyla inuti kroppen.	3 Yangmeridianer; utsidan blir tom insidan blir full.	Alla tre yang har tomhet. När alla tre yangmeridianerna är tomma går kylan in i benen. Kyla genereras i centrum.
	Värme överallt, både på insidan och utsidan.	3 Yinmeridianer; insidan blir tom utsidan blir full.	Kylan lämnar kroppen. Yang blir stark, så utsidan blir het, Yin är svag, så insidan blir het.
	Huvudet värker som om det kommer spricka, man är törstig och vill dricka kall dryck.		När hettan blir stor för att yin är tom och yang är full skapas huvudvärk av hettakaraktär. Hettan trycker utåt. Man är törstig för att man vill kyla kroppen.

Appendix 3

Tabell 2
Malariella symptom i de 12 sektionerna

Påverkad Meridian	Differentiering	Behandling	Tolkning
Fotens TaiYang	Smärta i ländryggen, tungt huvud. Kyla stiger mot huvudet från ryggen. Patienten känner först kyla och sedan hetta.	Sjukdomen är svår att bota. Blöd fotens taiyang i knävecket/ Xi-områdets mittpunkt. WangBing: Nåla JinMen UB63 (Xi-cleft punkten). Ma Shi: Nåla WeiZhong UB40.	Urinblåsans meridian som sträcker sig över ryggen och penetrerar hjärnan har tomhet. Smärta uppstår och huvudet känns tungt för att qi är i brist, kylan uppstår i ryggen även den för att qi är i brist. Qi är otillräcklig för att röra sig nedåt med meridianens riktning, så kylan stiger uppåt. När kylan når sin extrem så förvandlas den till hetta. Detta uppstår av att yin stagnerar och yang rör sig utåt. När yin och yang återförenas slutar hettan, ytan befrias, och svett kommer. UB40 är He-punkt, och kan därav effektivt behandla överskottshettan, samt tack vare att de effektivt cirkulerar blodet i meridianen kan den lösa den stagnation som uppstår.

<p>Fotens ShaoYang</p>	<p>Svaghet i armar, diffusa symptom som varken är hetta eller kyla. Folkskygghet, rädsla. När hetta byggs svettas de stora mängder.</p>	<p>Nåla fotens shaoyang. Yang Shangshan: Nåla Fengchi GB20 eller QiuXu GB40. Wang Bing: Nåla XiaXi GB43 i tre andetag.</p>	<p>Eftersom shaoyang är både ytlig och djup utvecklas varken kyla eller hetta. Gallblåsans qi är tom, och därför blir leverns qi också tom, och patienten upplever rädsla. GB20 är effektiv för att driva ut vind och behandla shaoyangmeridianen, och även yangqiao mai och yangwei mai, varpå den är ett bra val vid malaria. GB40 är enligt mig ett tydligare val eftersom denna typ av malaria inte behöver vara vindrelaterad. GB40, yuanpunkten, kan stärka GB och LE, klargöra fukt och hetta, och reglera shaoyang, alla verkningsområden som är inom diagnosen. GB43 väljs nog för att den är vattenpunkten, och därav kan klargöra hettan.</p>
<p>Fotens Yangming</p>	<p>Inledande långvarig kyla med frossa som växlar till hetta. Svettning kommer när hettan lämnar kroppen. Patienten vill se solen och månen, och mår bra av eldens qi.</p>	<p>Nåla fotens yangming i fotleden. Wang Bing: Nåla ChongYang MA42 i tio utandningar.</p>	<p>Detta är den typ av malaria som beskrivs som typisk, och beskrivs även tidigare i min uppsats. Kylan uppstår när xieqi drabbar yin, och weiqi går inåt. När yangming inte sprider blod och qi blir man mycket kall. När xieqi sedan rör sig till utsidan blir yang i överskott, och man får stark feber. MA42 är magens yuanpunkt, och kan därav klargöra överskott, nära underskott, och cirkulera qi.</p>

<p>Fotens TaiYin</p>	<p>Nedstämdhet, Djup andning och aptitlöshet. Feber och frossa växlar snabbt, med medföljande svettning. I drabningsfasen kräks patienten, när kräkningen upphör försvagas sjukdomen.</p>	<p>Behandla fotens taiyin när kräkningen upphör och sjukdomen försvagas. Wang Bing: nåla i Jing-well punkten, samt GongSun MJ4</p>	<p>Nedstämdhet orsakas av att hjärtat, som är moder till jord, blir ostabilt när jord drabbas av xieqi. Jord är moder till metall, varav lungan även drabbas, och andningen blir djup. Mjältens funktion blockeras och man förlorar hunger. Magen och mjälten ska styra de uppåt/ nedåt inåt/utåt gående rörelserna, så när den drabbas av xieqi växlar den mellan hetta/kyla fullhet/tomhet. Kräkningen uppstår när magens och mjältens qi tappar sin korrekta rörelse. När xieqi drabbar yin låses qi djupt in och man förlorar aptiten, när mjältens och magens qi drabbar emot xieqi uppstår motströmsrörelser, och man kräks. MJ1 används för att balansera mjälten i akuta tillstånd, villket malariautbrottet absolut är. MJ4 återställer mjälten och magens rörelse, samt reglerar ChongMai. Det är även luopunkt, och eftersom mjältens meridian sträcker sig till hjärta och bröstkorg regleras även de problemen.</p>
--------------------------	---	--	--

Fotens ShaoYin	Patienten har allvarliga kräkningar. Patienten växlar mellan att ha feber och frossa, men är oftast varma. De vill stanna hemma, med stängd dörr och stängda fönster.	Sjukdomen är svår att bota.	Njurens meridian sträcker sig genom diafragma, lever, och hals. Eftersom njuren är ett yinorgan och tillhör vattenelementet kan en brist i organet som relaterar till vatten skapa motströmsrörelser med kräkning. Om vatten inte kan genereras på grund av brist så utvecklas värme som faller in i kyla och sedan växlar tillbaka. Yins rörelse är att gå inåt, därför stänger patienter in sig. Sjukdomen anses antagligen svårbotad för att den är så pass kronisk, och för att patienten håller sig undan människor och inte vill prata med någon. Wang Bing anser att sjukdomen är Jord som invaderar vatten, varpå den är svår att bota.
Fotens JueYin	Smärta i ländryggen och fullhetskänsla i nedre abdomen. Urinen passerar inte fritt, liknar symptomen vid förstörd prostata, men är inte det. Patienten har ett behov av att konstant gå på toa. Dem är rädda av sig. Qi är svag, och abdomen är rastlös.	Nåla fotens jueyin.	Leverns meridian går genom könsorganen och nedre jiao, samt ländryggen. Därav problemen med att styra urinen. När Leverns qi är svag uppstår rädsla, och vid qibrüst i nedre jiao så uppstår gurglingar, susningar, och rörelse i nedre abdomen så att det blir "rastlöst". En bra punkt att nåla vore i min mening LiGoun LE5, vilket är luopunkten och kan sprida och röra qi i nedre jiao, könsorganen och ländrygg.
Drabbat Organ	Differentiering	Behandlingsprincip	Tolkning
Lungans Zang	Patienten känner kyla i hjärtat. När kylan är som starkast växlar den till hetta. Under hettan så tenderar patienten till att vara rädd, som om de sett någonting skrämmande.	Nåla handens taiyin och fotens yangming. Wang Bing: Nåla LieQue LU7 i sex utandningar.	Eld ska vanligtvis styra över metall, men om metall invaderas av xieqi så kan det drabba elden med kyla. Kylan omvandlas till hetta, och kan därför skada hjärtat desto mera. När hjärtat skadas uppstår skämsel. LieQue LU7 kan klargöra lungan och bröstkorgen från vind och kyla, varpå den är effektiv för detta.

Hjärtats Zang	Hjärtat är väldigt upprört, patienter längtar efter kallt vatten. I motsats till vad man tror är de oftast Kalla	Nåla Handens shaoyin. Wang Bing: Nåla ShenMen HJ7 under sju utandningar.	Hjärtat tillhör eldens element. När det drabbas av xieqi vill man lugna elden. När xieqi låser elden i insidan så når inte elden utåt, och patienten fryser. ShenMen HJ7 är hjärtats yuanpunkt, samt jordpunkt. Det kan nära brist i hjärtat, samt skingra hetta och lugna shen.
Leverns Zang	Ansiktsfärgen blir grönaktig, patienter tar djupa andetag. De betar sig som ett lik.	Nåla fotens jueyin, låt blod. Wang Bing: Nåla ZhongFeng LE4 i sju utandningar, låt blodet komma tills det slutar av sig självt.	Levern tillhör träelementet, och när träelementet drabbas blir ansiktsfärgen grönaktig. När xieqi blockerar levern skapas motströmsrörelser som gör andningen djup, och kroppen blir stel och stillavarande som ett lik eftersom trä som torkar ut blir hårt och stelt (levern ska nära leder, brit i levern ger hårda leder och förhindrad rörelse).
Mjältens Zang	Patienten fryser och har smärta i abdomen. När de har hetta kommer ljud ur tarmarna, när ljuden upphör svettas patienten.	Nåla fotens taiyin. Nåla ShangQiu MJ5 i sju inandningar.	Mjälten tillhör jordelementet och ska sprida till de fyra hörnen. När xieqi drabbar mjälten låses den inåt. Smärtan i abdomen kommer när mjälten inte kan styra över yunhua. Ljud uppstår i tarmen för att mjältens qi rör sig när den drabbas med xieqi, och när xieqi drivs ut ur mjälten och tarmarna svettas patienten och ljuden upphör.

<p>Njurens Zang</p>	<p>Personen huttrar och vrider sig av smärtan i nedre rygg och ryggrad. De har svårt att passera avföring, och deras syn är suddig. Händer och fötter är kalla.</p>	<p>Nåla fotens taiyang och shaoyin. Wang Bing: Nåla TaiZhong NJ4</p>	<p>Njuren håller kroppens yang i mingmen. När xieqi drabbar njuren låses yang i djupet och kan inte föras ut. Därför huttrar man, och händer och fötter blir kalla. Njuren visar sig i ländryggen, och dess meridian följer ryggraden och går upp till hjärnan. Vid brist uppstår smärta i ryggraden och nedre ryggen, och synen blir suddig. Njurarna styr de nedre öppningarna, när njurarna störs kan avföringen inte passera. TaiZhong (ett alternativt namn till DaZhong) NJ4 är njurarnas luopunkt, och nämns förmodligen för att den har en stark effekt på smärta i ländryggen.</p>
<p>Magens Fu</p>	<p>Patienten har magsår. De är hungriga men kan inte äta. När de äter blir de proppmätta och buken svullnar.</p>	<p>Nåla fotens yangming och taiyins tvärgående meridian. Låt blod. Wang Bing: Nåla JieXi MA41, ZuSanLi MA36, och LiDui MA45 under en utandning.</p>	<p>Det finns hetta i magen, så man har magsår och är hungrig. Mjälten är dock i brist, så patienten kan inte äta, och om han gör det blir magen svullen och man blir "proppmätt".</p>

Tabell 3
Pulstyper inom Malaria

Pulskvalitet	Differentiering	Behandlingsprincip	Tolkning
Shi Mai Full puls ▪ 脉	Pulsen är full och stark.	Nåla på ryggens shupunkter.	Om pulsen är full så beror malarian på överskott utan den typiska kombinationen av brist/överskott. I tidigare kapitel beskrivs fem punkter som tömmer hetta ur zang, det är punkterna som ligger utanför shupunkterna för de fem zangorganen på urinblåsans meridian.
Xu Mai Bristpuls 虚脉	Pulsen är liten och i brist.	Bränn shaoyin vid smalbenet och nåla shaoyins jing well punkt på fingret. Wang Bing: Bränn FuLiu NJ7 och nåla ZhiYin UB67.	Pulsen visar på qibrist. Man bränner moxa på fuliu för att stärka qi och yang. Varför Wang Bing nålar UB67 är oklart. Kanske är han lagd åt det filosofiska hållet? Enligt YiJing är det yttersta yin vändpunkten in i yang, så om någon har brist ska man kanske initiera yang genom att använda första punkten på yangförloppet. Annars så är UB67 en Jing punkt, vilka anses effektiva för att påverka hela meridianen. Enligt texten ska man dock nåla TU1, så Wang Bing kan ha läst texten fel.

<p>Kong Mai Tom puls 芤脉</p>	<p>Pulsen är ospänd, stor och uttömd.</p>	<p>Använd örter, undvik att använda nålar.</p>	<p>Den här pulsen tyder på att vind gör pulsen avslappnad, qibris gör pulsen stor, och blodbrist gör pulsen tom.</p>
<p>Venerna syns inte.</p>	<p>Venerna syns inte.</p>	<p>Nåla mellan fingrarna, låt blod.</p>	<p>Venerna syns inte kan tolkas som att "inga av dessa pulser uppfattas". Om inga av dessa tre pulser är närvarande så är sjukdomen inte i mai, varpå man helt enkelt nålar well-punkterna mellan fingrarna för att tömma ut xieqi ur organen.</p>

Appendix 5

Tabell 4
Inledningsfasen

Inledningsfas	Differentiering	Behandlingsprincip	Tolkning
Hetta	Kroppen börjar precis bli varm	Nåla där det rör sig på fotleden. Förstora hålet och släpp ut blod.	Punkten som menas är antagligen MA42 ChongYang, där man kan känna pulsen på fotleden. Det är Yuanpunkten, och kan klargöra hetta. Yangming håller mycket blod och värme, så om man tömmer blod vid en sådan punkt kan det stoppa hettan innan den blir stor.
Kyla	Kroppen börjar precis bli kall	Nåla handens yangming och taiyin, även fotens yangming och taiyin.	Xieqi vänder precis inåt och skapar kyla i det yttre. Man når på fotens yangming och taiyin för att stärka yin, på till exempel MA36 och MJ6. Man når på handens yangming och taiyin för att skingra hettan, på till exempel LU7 och TJ11.

Appendix 6

Tabell 5
Avvikande symptom

Avvikande Symptom	Differentiering	Behandlingsprincip	Tolkning
Vind	När malarian bryter ut svettas patienten och skyr vinden.	Nåla de back-shu punkter som har blod.	Back-shu punkterna är samlingpunkter för organens yang. Vind är yang, där den samlas samlas mer blod, alltså släpper man ut blod på de punkter där man känner överskott.
Märgmalaria	Smalbenen värker så starkt att beröring orsakar olidlig smärta. Malarian har satt sig i märgen.	Släpp ut blod med kisel nål vid det "kapade benet". Wang Bing: Blöd YangFu GB38.	Detta följer antagligen logiken att "när sjukdomen är i yin inom yang (märg och ben) nåla Jing-river punkter på yinorganen. YangFu är dessutom en eldpunkt
ZhiYin	Man upplever bara lite smärta i kroppen (jämfört med föregående fall).	Nåla ZhiYin UB67 och Jing-well punkterna på alla yinorgan. Nåla varannan dag.	
Ingen törst	Patienten är inte törstig, och sjukdomen är aktiv varannan dag.	Nåla fotens taiyang	
Törst	Patienten är törstig, och sjukdomen är aktiv varannan dag.	Nåla fotens shaoyang	
Hetta utan svett	Värmemalaria utan att patienten svettas	Utför de 59 nålarna.	Att patienten inte svettas tyder på att xieqi och zhengqi är fast i varandra, och xieqi inte kan drivas ut. De 59 nålarna utförs vid svår sjukdom. Se lista på alla punkter längst bak.

Appendix 7

Tabell 6
Västerländska och Kinesiska tolkningar av symptom

Symptom	Västerländsk tolkning	TKM tolkning
Huvudvärk	-	Vind/stagnation
illamående	-	Motströmsrörelse
feber	Virusinfektion	Hetta
kräkning	-	Motströmsrörelse
influenza-liknande symptom	virusinfektion	Vind/kyla
frossning		Kyla
svettning		Hjärta/Hetta/Wei qi
Torrhosta		motströmsrörelse, yinbrist/torka lunga
trötthet		Qi/yangbrist
myalgi i rygg		Stagnation blod/qi, Njure/lever
myalgi i armar/ben		Stagnation, brist mjälte
magsmärta		Mage/mjälte stagnation
diarré		Fukt, hetta, kyla, brist mjälte
aptitlöshet		Brist/fullhet mage/mjälte
ortostatisk hypotension		Yangbrist
hosta		motströmsqi
svullnad av lever och mjälte		Fullhet lever/mjälte
kräkning		Motströmsrörelse
gulnande av ansiktet och ögonen	Nedbrytande av röda blodkroppar	fukt
njursvikt		
Hypoglykemi: svimning, förvirring, generell funktionell nedsatthet, känslomässig turbulens	Förändrad metabolism p.g.a virusinfektion	Slem, stigande slem/vind, påverkad shen
metabol acidosis: bröstsmärtor, hjärtklappning, huvudvärk,	Njurarna kan inte bibehålla blodets pH-värde.	Yinbrist hjärta/njurar, stigande yang, påverkad shen

ångest, suddig syn, djup snabb andning.		
Hemolys	Förstörande av röda blodceller p.g.a. Plasmodiums parasitering.	-
svår anemi	Förstörande av röda blodceller p.g.a. Plasmodiums parasitering.	-
hemoglobinuri	Förhöjd påkomst av hemolys medför att hemoglobin sorteras ut i urinen av njurarna.	-
hyperparasitemi	Förekomst av parasiter i mer än 5% av röda blodkroppar	-
Kardiovaskulärt sammanfall/shock: lågt blodtryck, hjärtpalpitationer, förvirring, medvetslöshet	Otillräckligt med röda blodceller/hemoglobin för att tillräckliggöra cellulär aerobisk respiration.	Yinbrist hjärta/njurar, qibrist hjärta, kollaps av yang.
Pulmonärt ödem: andningssvårighet	Allvarlig systemisk infektion , försvagande av njurarnas funktion påverkar hjärtats vänstra ventrikel.	Qibrist lunga/njurar, qistagnation bröstorg.
akut andningsstopp	Resultat av ovannämnda två.	
ataxi	Cerebral infektion	Hjärta öppning skada, brist jing.
talsvårighet	Cerebral infektion	Hjärta öppning skadad, brist jing.
förlamning	Cerebral infektion	Blockering, Hjärta öppning skadad, brist jing.
dövhet	Cerebral infektion	Njure öppning skadad, brist jing.
blindhet	Cerebral infektion	Lever öppning, hjärtaktivitet skadad, blod skadat.
Uppkomst 9-14 dagar	P. Falciparum	
Uppkomst 12-18 dagar	P, vivax/ovale	
Uppkomst 18-40 dagar	P. malariae	

Källförteckning

Internetresurser

- 1.
2. <http://www.cdc.gov/malaria/about/disease.html>
3. <http://www.malaria.com/overview/malaria-symptoms-causes>
- 4.
5. <http://www.who.int/ith/diseases/malaria/en/index.html>
6. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/194160.stm>
7. <http://suite101.com/article/chinese-herbal-treatment-for-malaria-a65389>
8. <http://www.path.org/projects/artemisinin.php>
9. <http://www.linnaeus.uu.se/online/lakemedel/malort.html>
10. <http://www.bbc.co.uk/news/health-22315715>
11. <http://www.malariaconsortium.org/pages/112.htm>
12. http://www.eurekalert.org/pub_releases/2013-04/uoc--los040913.php
13. http://www.who.int/malaria/publications/atoz/meeting_briefing19april.pdf
14. <http://www.jstor.org/discover/10.2307/1694273?uid=3737880&uid=2&uid=4&sid=21102149623243>
15. <http://www.jstor.org/discover/10.2307/4256921?uid=3737880&uid=2&uid=4&sid=21102149623243>
16. <http://news.at0086.com/Chinese-Medicine/Wu-Shi-Er-Bing-Fang-Prescriptions-for-Fifty-two-D.html>
17. -

Litteratur och studier

18. journal of chinese integrative medicine:
<http://www.jcimjournal.com/articles/publishArticles/pdf/20106927365.pdf>
“qinghao i wushierbingfang”
19. British journal of clinical pharmacology
“Reflections on the ‘discovery’ of the antimalarial qinghao”
Elisabeth Hsu
blackwell publishing 2006
20. **”Evaluation of Adverse Drug Reactions to Artemisininbased Combination Therapy in a Nigeria University Community”**
R Adisa*, TO Fakeye and D Dike
Department of Clinical Pharmacy & Pharmacy Administration, University of Ibadan, Ibadan, Nigeria.
Trop J Pharm Res, 937 June 20
21. **”Artemisia annua as a Traditional Herbal Antimalarial”**
Merlin Willcox et al.

2004 by CRC Press LLC

22. "Artemisinin Pharmacokinetics and Efficacy in Uncomplicated-Malaria"

Patients Treated with Two Different Dosage Regimens

Toufigh Gordi,

2002, American Society for Microbiology.

23. Malarial patterns: Practical therapeutics of traditional chinese medicine, yan wu

24. Huang Di Nei Jing Su Wen, Unschuld & Tessenow

25. Nan Jing, Unschuld & Tessenow

26. 2012 World Malaria Report, WHO, World Health Organization 2012

27. J Integr Med. 2013 May;11(3):213-9. doi: 10.3736/jintegrmed2013024.**Effects of electroacupuncture at Zusanli (ST36) on inflammatory cytokines in a rat model of smoke-induced chronic obstructive pulmonary disease.**[Geng WY](#), [Liu ZB](#), [Song NN](#), [Geng WY](#), [Zhang GH](#), [Jin WZ](#), [Li L](#), [Cao YX](#), [Zhu DN](#), [Shen LL](#). Source

Department of Physiology and Pathophysiology, Shanghai Medical College of Fudan University, Shanghai, China.

28.

29. J Altern Complement Med. 2013 Sep;19(9):733-9. doi: 10.1089/acm.2011.0637. Epub 2013 May 6.

"Effects of electroacupuncture on depression and the production of glial cell line-derived neurotrophic factor compared with fluoxetine: a randomized controlled pilot study."

[Sun H](#), [Zhao H](#), [Ma C](#), [Bao F](#), [Zhang J](#), [Wang DH](#), [Zhang YX](#), [He W](#). Source

Department of Traditional Chinese Medicine, Peking Union Medical College Hospital, Chinese Academy of Medical Sciences and Peking Union Medical College, Beijing, China.

30. Predicting risk in patients with acetaminophen overdose.

[James LP](#), [Gill P](#), [Simpson P](#). Source

Department of Pediatrics, University of Arkansas for Medical Sciences and Arkansas Children's Hospital Research Institute, Little Rock, AR, USA.

31. Tietao Deng, "Practical Diagnosis in traditional chinese medicine", churchill livingstone 1999

32. Cheng Xinnong, "Chinese acupuncture and moxibustion", foreign languages press, beijing, 1990

Wang Bings omämnande av de 59 nålningarna i Su Wen²⁵ kapitel 32, kommentar 49:

“Fifty-nine piercings refers to the five lines on the head, These lines are five to expel the heat of all the yang vessels moving contrary to its regular course. Great shuttle, breast transporter, broken basin, back transporter, these eight holes are employed to drain heat from inside the chest. Qi street, three miles, upper and lower edge of the great hollow, these eight holes are used to drain heat from inside the stomach. Cloud gate, shoulder bone, bend middle, marrow hollow, these eight holes are employed to drain the heat from the four limbs. The transporter holes of the depots, of which there are five on each side. These ten holes are used to drain heat from the five depots. All these fifty-nine holes control heat. Hence, when a disease is severe one pierces them.”

25 Källa 24